

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

*Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη*

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Α΄ Λυκείου

Θεματική ενότητα:
Θουκυδίδη, «Ιστορία», Γ. 79-80

Τίτλος:
«Σαν Νικητές...»

Συγγραφή: ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ ΠΡΕΒΕΖΑΝΟΥ

Εφαρμογή: ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΡΙΖΟΘΑΝΑΣΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2013

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας,

Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Σαν Νικητές...

Εφαρμογή σεναρίου

Βασιλική Ριζοθανάση

Δημιουργία σεναρίου

Μαγδαληνή Πρεβεζάνου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Τάξη

Α΄ Λυκείου

Χρονολογία

Από 30-03-2015 ως 03-04-2015.

Σχολική μονάδα

2ο Ενιαίο Γενικό Λύκειο Αχαρνών.

Διδακτική / θεματική ενότητα

Θουκυδίδη, «Ιστορία», Γ 79-80.

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

5 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα προβολών.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές στο σενάριο υιοθετούν ταυτότητες που προέρχονται από στάσεις ή συμπεριφορές και τακτικές των προσώπων της ενότητας. Με βάση τις συγκεκριμένες ταυτότητες απορρέουν σχετικές δραστηριότητες οι οποίες αξιάνουν από τους μαθητές να γνωρίζουν να χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία και λογισμικά (Cmap.Tools, [Wordle](#), [EclipseCrossword](#), Google.Map, Audacity) ή ψηφιακές πηγές. Παράλληλα, οι μαθητές υποδύονται ρόλους και οφείλουν να αναπτύσσουν κατάλληλο λόγο και επιχειρηματολογία κατ' ήθος και κατά περίπτωση.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαγδαληνή Πρεβεζάνου: «Σαν νικητές...», Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, Α΄ Λυκείου.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο στηρίζεται στην φράση-σχόλιο του Θουκυδίδη «ώς κρατούντες» και με μόντο αυτό οι ομάδες διακρίνονται με βάση τους ρόλους σε νικητές και ηττημένους, και τα ψυχολογικά δεδομένα: θάρρος ή δειλία που συνδέονται με τους παραπάνω ρόλους. Αποδεικνύεται ότι οι ταυτότητες είναι ρευστές και υπάρχουν ανατροπές που οφείλονται σε ψυχολογικούς παράγοντες και σε ηθικά γνωρίσματα των προσώπων. Έτσι, οι νικητές δεν φέρονται πάντα ως νικητές, όταν ο αντίπαλος είναι αρκετά

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

επικίνδυνος και τα πρόσωπα είναι φοβισμένα και ανασφαλή. Από την άλλη, οι ηττημένοι δεν είναι εν τέλει οι χαμένοι, καθώς το πείσμα, το θάρρος και η εμπειρία από λάθη ενδέχεται να τους κάνουν πιο δυνατούς και συνετούς. Οι μαθητές μέσα σε ομάδες διερευνούν, σχολιάζουν και ερμηνεύουν σε επίπεδο μορφής ή και περιεχομένου θέματα νίκης και ήττας σε περίοδο πολέμου, επίδειξης θάρρους και δειλίας αλλά και τρόπων αναγγελίας και μετάδοσης ειδήσεων.

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου, οι μαθητές εργάστηκαν κατανεμημένοι σε έξι ομάδες (δύο των έξι ατόμων, τρεις των τεσσάρων ατόμων και μία των τριών ατόμων) και αξιοποίησαν, κατά το δυνατόν, τα ψηφιακά μέσα και τις ψηφιακές πηγές που προτείνει η συντάκτρια, προκειμένου να επεξεργαστούν τα Φύλλα Εργασίας. Οι ομάδες, μέσω διερευνητικών και ανακαλυπτικών δραστηριοτήτων, μελέτησαν, μετέφρασαν και κατανόησαν τα Κεφάλαια 79-80 των «Ιστοριών» και, εν συνεχεία, προχώρησαν στην υιοθέτηση των ρόλων και των ταυτοτήτων που προβλέπουν τα Φύλλα Εργασίας.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο αυτό συνδέει νοήματα με λεξικές εκφορές, αλλά παράλληλα αναδεικνύει την ψυχολογική διάσταση της ιστορίας και προβάλλει συμπεριφορές ανθρώπων που αναγνωρίζονται και σήμερα. Η δικαιολόγηση των πράξεων του συνανθρώπου μας είναι ένα ζητούμενο, αλλά και η φιλοδοξία ή η επιδίωξη του συμφέροντος εξηγεί συμπεριφορές. Εξαιτίας της «ηθοποιίας» και της «παθοποιίας» του σεναρίου επιδιώκεται η ενσυναίσθηση των μαθητών και η εμπλοκή τους σε μιμήσεις ρόλων. Οι μαθητές σε ομαδοσυνεργατικό πλαίσιο αναζητούν τη λέξη και τις σημασιολογικές σχέσεις των λέξεων προκειμένου να τις χρησιμοποιήσουν σε κατάλληλο θεματικό πλαίσιο. Ο μαθητής οδηγείται επαγωγικά σε ιδέες και σε σύγχρονο λόγο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να συνδέουν ενέργειες και τακτικές με σκοπιμότητες και ψυχολογικές αντιδράσεις ανθρώπων, ώστε να μπορούν να κατανοούν και να δικαιολογούν συμπεριφορές και χαρακτήρες.
- Να αξιολογούν τη στάση και το ήθος των ανθρώπων σε σχέση με τις περιστάσεις.
- Να αντιλαμβάνονται ότι η προσαρμογή σε δυσκολίες και η ανάγκη κυριαρχίας ή επιβίωσης αναπτύσσουν τις πρακτικές των ανθρώπων, με αποτέλεσμα να προκύπτουν απροσδόκητες συμπεριφορές.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

Να συνδέουν γλωσσικούς τρόπους με τις αντιδράσεις των ανθρώπων, ώστε να αποκωδικοποιούν συμπεριφορές και χαρακτήρες.

Να εντρυφήσουν στην αφηγηματική τεχνική του ιστορικού.

Να δηλώνουν τις σημασιολογικές σχέσεις των λέξεων που έχουν ένα σημασιολογικό φορτίο στα αρχαία ελληνικά και την εξέλιξή τους στα νέα ελληνικά.

Με βάση τα επικοινωνιακά δεδομένα του κειμένου, να δημιουργούν παραινετικό λόγο, διάλογο χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα επιχειρήματα που θα ανταποκρίνονται στο ήθος των προσώπων και στην κατάσταση.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να δημιουργούν μετάφραση συνδέοντας μέσω του Audacity ή της ηχογράφησης την σωστή εκφορά του αρχαίου λόγου με τη μετάφραση.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να κατασκευάζουν πολυμεσικό υλικό για να αναδείξουν ιστορικές πληροφορίες που εκφράζουν τον τεχνολογικό πολιτισμό του παρελθόντος σε σχέση με τον σημερινό.
- Να χαρτογραφούν έννοιες και πορεία ανθρώπων εξηγώντας αίτια και κινήσεις

Διδακτικές πρακτικές

Στο σενάριο αυτό οι μαθητές εμπλέκονται συναισθηματικά και ηθικά σε ρόλους που συνδέονται με τα πρόσωπα της ενότητας. Έτσι, το σενάριο προκαλεί την ενσυναίσθηση: με τη δραματοποίηση οι μαθητές εντρυφούν αφενός στον ρόλο του αφηγητή-ιστορικού, αφετέρου κατανοούν τον ψυχισμό των προσώπων και εκφράζουν λόγο ενταγμένο σε ορισμένο επικοινωνιακό πλαίσιο. Μαθαίνουν να συνεργάζονται, να χρησιμοποιούν και να υποστηρίζουν την ταυτότητά τους εμπλεκόμενοι στις σχετικές δραστηριότητες που αφορούν σε ιστορικά, γλωσσικά, φιλοσοφικά και ψυχολογικά ενδιαφέροντα.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο προκύπτει από την διάθεση ανάλυσης συμπεριφορών και αντιδράσεων των προσώπων και εξήγησης των κινήτρων τους. Είναι χρήσιμο στη εφηβεία τους οι νέοι να ψυχολογούν και να κατανοούν ανθρώπους και ιστορικά πρόσωπα επιβεβαιώνοντας το απόφθεγμα του Θουκυδίδη: «*καὶ ἐπέπεσε πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνόμενα μὲν καὶ αἰεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ἦ...*» (3.82.2, *Παθολογία του πολέμου*) και αναγνωρίζοντας την αλήθεια ότι το έργο του είναι «κτῆμα ἐς αἰεῖς».

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο συνδέεται με τη στοχοθεσία του [Αναλυτικού Προγράμματος](#) που συνδέεται με το να γίνει αντιληπτός ο φόβος ως αίτιο πολιτικής δράσης και στην

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

καλλιέργεια γραμματισμών σε σχέση με την εναλλαγή οπτικής γωνίας και τον έλεγχο και αξιολόγηση πληροφοριών.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Σε αυτό το σενάριο οι ΤΠΕ αποτελούν την εργαλειακή βάση για την παρουσίαση του υλικού, την πηγή αναζήτησης ψηφιακών πόρων, μέσο κριτικής σύνθεσης πληροφοριών. Η χρήση και η αξιοποίηση λογισμικών συνδέονται με δραστηριότητες που επικοινωνούν με τέτοια εργαλεία. Ο μαθητής εξοικειώνεται χρησιμοποιώντας αυτά τα λογισμικά, με αποτέλεσμα να επεξεργάζεται και να αναβαθμίζει την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι Α΄ Λυκείου:

[Θουκυδίδη «Ιστορία» 3. 82](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Ήφαιστος, Π. [«Η ανάλυση του Θουκυδίδη ως το παράδειγμα της θεωρίας διεθνών σχέσεων»](#). Δήμος Αλίμου – ημερίδα για τον Θουκυδίδη – 19.3.2010 [πηγή:Ιστοχώρος «Εκηβόλος»].

Θουκυδίδη, [«Ιστορία» 2.40. 1.70](#). Στο H.S. Jones & J.E. Powell, εκδ. 1942. Thucydides Historiae. I–II. 2η έκδ. Οξφόρδη: Clarendon Press. Ανατ. 1967–70. Μτφρ. E. K. Βενιζέλος. [1940] 1960. Θουκυδίδου Ιστορία. I–II. 2η έκδ. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας. (1η έκδ. Οξφόρδη: Oxford University Press). [πηγή:Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Wordle](#) [Ελεύθερο λογισμικό δημιουργίας συννεφόμελων].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

[Eclipse Crossword](#) [Ελεύθερο λογισμικό δημιουργίας σταυρόλεξων].

[Google Maps](#) [Εφαρμογή προβολής διαδραστικών χαρτών].

[Audacity](#) [Ελεύθερο λογισμικό ηχογράφησης και επεξεργασίας ήχων].

Διδακτική πορεία / στάδια /φάσεις

Η εφαρμογή του παρόντος σεναρίου πραγματοποιήθηκε, κατά το κύριο μέρος της ερευνητικής διαδικασίας, στο εργαστήριο πληροφορικής (3 διδακτικές ώρες), ενώ για την παρουσίαση των εργασιών χρησιμοποιήθηκαν η αίθουσα προβολών, καθώς και η αίθουσα της σχολικής βιβλιοθήκης (2 διδακτικές ώρες).

Για την εφαρμογή του σεναρίου, κρίθηκε αναγκαία η μερική τροποποίηση των Φύλλων Εργασίας, κατά πρώτον, στο επίπεδο του αριθμού των ομάδων και, κατά δεύτερον, στο επίπεδο του αριθμού των δραστηριοτήτων τις οποίες η κάθε ομάδα έπρεπε να φέρει εις πέρας. Ειδικότερα, οι μαθητές εργάστηκαν και στις δύο φάσεις του σεναρίου, κατανεμημένοι σε έξι ομάδες (δύο των έξι μαθητών, τρεις των τεσσάρων,μία των τριών) με κριτήριο τον αριθμό των μαθητών του τμήματος, το γνωστικό τους επίπεδο και τις επιλογές των ιδίων.

Α΄ Φάση:

Α΄ κοινό Φύλλο Εργασίας (2 διδακτικές ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής)

Ο Θουκυδίδης αφηγείται

3 ομάδες αναλαμβάνουν το κεφάλαιο 79: Να δημιουργήσετε μία υποκριτική/ερμηνευτική ανάγνωση του αρχαίου κειμένου σε ψηφιακή μορφή, επιλέγοντας την μαγνητοφώνηση είτε από το Power Point είτε εγκαθιστώντας το Audacity. Στη συνέχεια, να ακουστεί και μία μετάφραση που θα επιλέξετε ή θα δημιουργήσετε βοηθούμενοι από το [σχολικό εγχειρίδιο](#) και από την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#)

3 ομάδες αναλαμβάνουν το κεφάλαιο 80: Να δημιουργήσετε μία υποκριτική/ερμηνευτική ανάγνωση του αρχαίου κειμένου σε ψηφιακή μορφή, επιλέγοντας την μαγνητοφώνηση είτε από το Power Point είτε εγκαθιστώντας το Audacity. Στη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

συνέχεια, να ακουστεί και μια μετάφραση που θα επιλέξετε ή θα δημιουργήσετε βοηθούμενοι από το [σχολικό εγχειρίδιο](#) και από την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#)

Υλοποίηση:

Κατά την Α΄ Φάση του σεναρίου, οι μαθητές αναζήτησαν στο ιστολόγιο που ετοίμασε η διδάσκουσα το Α΄ κοινό Φύλλο Εργασίας. Τρεις ομάδες ανέλαβαν την επεξεργασία του Κεφαλαίου 79 και τρεις ομάδες την επεξεργασία του Κεφαλαίου 80.

Οι δραστηριότητες ήταν κοινές για όλες τις ομάδες και προέβλεπαν, καταρχάς, την κριτική επεξεργασία των σημασιολογικών σχέσεων των λέξεων του κειμένου, την κατανόηση και τη μετάφραση του κειμένου. Για την ολοκλήρωση της δραστηριότητας αυτής οι μαθητές είχαν στη διάθεσή τους τα ψηφιακά μέσα και τις πηγές που προτείνει η συντάκτρια του σεναρίου.

Εν συνεχεία, οι μαθητές επεσήμαναν την ιδιαίτερη αφηγηματική τεχνική του Θουκυδίδη, ο οποίος καταγράφει διαδοχικά, ισότιμα και λεπτομερώς τη συμπεριφορά Κερκυραίων και Πελοποννησίων.

Στο τελευταίο μέρος της Α΄ Φάσης, οι μαθητές προχώρησαν στην οργάνωση και ηχογράφηση μίας υποκριτικής και ερμηνευτικής ανάγνωσης του πρωτότυπου αλλά και του μεταφρασμένου κειμένου, υιοθετώντας τον ρόλο του αφηγητή-ιστορικού. Η ηχογράφηση ήταν δραστηριότητα που οι μαθητές υλοποίησαν στο σπίτι και για την οποία χρησιμοποίησαν την αντίστοιχη λειτουργία του Power Point ή τα μικρόφωνα των υπολογιστών τους.

Οι μαθητές υλοποίησαν επιτυχώς την Α΄ Φάση του σεναρίου τόσο στο επίπεδο της κατανόησης-μετάφρασης των κεφαλαίων όσο και στο επίπεδο της ερμηνευτικής - υποκριτικής ανάγνωσης και ηχογράφησης των κειμένων.

Β΄ Φάση:

Β΄ Φύλλο Εργασίας (2 διδακτικές ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής).

1^η ομάδα: Νικητές

1. Σκεφτείτε και συγκεντρώστε λέξεις (ρήματα, ουσιαστικά και επίθετα) οι οποίες αποδίδουν χαρακτηριστικά, συναισθήματα, ενέργειες ή κατάσταση νικητή. Εν συνεχεία, δημιουργήστε ένα ηλεκτρονικό σταυρόλεξο με αυτές τις λέξεις, προκειμένου να αποτελέσει αφόρμηση στο θέμα που παρουσιάζετε διαλεκτικά: νίκη - ήττα. Για τη δημιουργία του ηλεκτρονικού σταυρόλεξου οδηγηθείτε στην ιστοσελίδα [αυτή](#).
2. Από το κεφάλαιο 79 να καταγράψετε σε μορφή διαγράμματος στο Word τις ενέργειες των πολεμίων (ολιγαρχικών και Πελοποννησίων) «ώς κρατούντες». Συμβαδίζει ο ρόλος του νικητή με τις ενέργειες που κάνουν; Πώς δικαιολογούνται; Να εξηγήσετε τις παράδοξες και μη αναμενόμενες σχέσεις.

2η Ομάδα: Ηττημένοι

1. Σκεφτείτε και συγκεντρώστε λέξεις (ρήματα, ουσιαστικά και επίθετα) οι οποίες αποδίδουν χαρακτηριστικά, συναισθήματα, ενέργειες ή κατάσταση νικητή ή ηττημένου. Εν συνεχεία, δημιουργήστε ένα ηλεκτρονικό σταυρόλεξο με αυτές τις λέξεις, προκειμένου να αποτελέσει αφόρμηση στο θέμα που παρουσιάζετε διαλεκτικά: νίκη - ήττα. Για τη δημιουργία του ηλεκτρονικού σταυρόλεξου οδηγηθείτε στην ιστοσελίδα [αυτή](#).
2. Μίμηση: Υποθέστε ότι είστε ο Βρασίδας: Τι θα συμβούλευες τους Πελοποννησίους, ενώ τους βλέπεις να διστάζουν να επιτεθούν; Να γράψεις μια παραινετική ομιλία που θα την εκφωνήσεις.

3η Ομάδα: Ο περιδεής δήμος (α)

«Ενώ δηλαδή ο Θουκυδίδης περιγραφικά και πραγματολογικά θεμελιωμένα παρατηρεί ότι σε ένα κρατοκεντρικό σύστημα όπου υπάρχουν αίτια πολέμου «ο ισχυρός επιβάλλει ότι του επιτρέπει η δύναμή του και ο αδύναμος υποχωρεί και προσαρμόζεται», πολλοί στηριγμένοι σε μοντερνιστικές δαρβινιστικές νοσηματοδοτήσεις της πολιτικής στηρίζουν τις πολιτικές τους πράξεις στην αντεστραμμένη ρήση «οι ισχυρός πρέπει να επιβάλλει ότι του επιτρέπει η

δύναμή του και ο αδύναμος πρέπει να προσαρμόζεται». Ήφαιστος, Π. [«Η ανάλυση του Θουκυδίδη ως το παράδειγμα της θεωρίας διεθνών σχέσεων»](#).

1. Συζητήστε μέσα στην ομάδα σας την παραπάνω πηγή για τη σχέση ισχυρού και αδύναμου, όπως την προσδιορίζει ο Θουκυδίδης και όπως αντίστοιχα προσδιορίζουν οι νεώτερες απόψεις. Γράψτε το σχόλιό σας αξιοποιώντας και τα δεδομένα από τα κεφάλαια 79-80, όπως συμπεριφέρονται νικητές και ηττημένοι.
2. **Αναζητώντας και αντιμετωπίζοντας τα αντικείμενα του φόβου:** Να φτιάξετε έναν πίνακα με δύο στήλες στο Word, στη μία να γράψετε από το αρχαίο κείμενο όπως διατυπώνονται οι φοβίες όλων των πλευρών και στη δεύτερη πώς βρίσκουν εκατέρωθεν τρόπους να τις αντιμετωπίσουν.

4η Ομάδα: Ο περιδεής δήμος (β)

1. Να συγκρίνετε τη συμπεριφορά που επιδεικνύουν οι Αθηναίοι όταν ηττώνται σε αντίθεση με τους Πελοποννησίους, όπως αναφέρεται στον [Θουκυδίδη, στο 1.70](#) και όπως υποδηλώνεται στη συγκεκριμένη ενότητα.
2. Να αναζητήσετε λέξεις (ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα, επιρρήματα) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και της νέας ελληνικής που σημαίνουν φόβο, προκειμένου να εκδώσετε ένα θεματικό λεξιλόγιο για τον φόβο. Να τις καταγράψετε μορφοποιώντας τον κατάλογο με τη χρήση του [Wordle](#) και αποθηκεύοντας το σε Word. Βρείτε και καταγράψτε μέσα από τα *Σώματα Κειμένων* από τρία γένη του κλασικού αττικού πεζού λόγου τις σημασίες τους καθώς και από τον [Συμφραστικό Πίνακα Λέξεων του Ανθολογίου Αττικής Πεζογραφίας](#).

5η Ομάδα: Οι φρυκτωρίες (α)

1. Τι ήταν οι φρυκτωρίες; Να φτιάξετε ένα πολυτροπικό υλικό στο Power Point ή χρησιμοποιώντας το Prezi να δώσετε ιστορικές πληροφορίες -τις οποίες θα αναζητήσετε από το διαδίκτυο - με εικόνες, βίντεο και λόγο για τις

φрукτωρίες, για τον τρόπο λειτουργίας τους, την χρονική τους προέλευση και την σταδιακή εξέλιξη των επικοινωνιών από την αρχαιότητα στο σήμερα.

2. Να φτιάξετε ένα χάρτη με το Google.Map και να σημαδεύσετε σε αυτόν σε ποια σημεία είχαν τοποθετήσει οι Πελοποννήσιοι φрукτούς και έμαθαν για την άφιξη του αθηναϊκού στόλου από την Λευκάδα.

6η Ομάδα: Οι φрукτωρίες (β)

1. Να δημιουργήσετε ένα κατάλογο με ρήματα της αρχαίας ελληνικής που δηλώνουν αναγγελία, πληροφόρηση. Μπορείτε να βοηθηθείτε από ψηφιακά ηλεκτρονικά λεξικά, από την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#). Να δηλώσετε σε δεύτερη στήλη τη σύνταξη που έχουν και στην τρίτη στήλη τη σημασία τους.

1) πυνθάνομαι	α) πυνθάνομαι+ αιτιατική + κατηγορηματική μετοχή β) πυνθάνομαι + γενική + κατηγορηματική μετοχή γ) πυνθάνομαι + ειδική πρόταση δ) πυνθάνομαι + πλάγια ερωτηματική ε) πυνθάνομαι + ειδικό απαρέμφατο στ) πυνθάνομαι + αιτιατική πράγματος + γενική προσώπου ζ) πυνθάνομαι κλπ	Πληροφορούμαι για κάποιον ότι Πληροφορούμαι για κάποιον (κάτι) ότι Πληροφορούμαι ότι Ζητώ να μάθω (πώς, αν, τι...) Μαθαίνω ότι Ζητώ να μάθω από κάποιον κάτι Πληροφορούμαι, μαθαίνω, ακούω
2) σημαίνω	α) σημαίνω + αιτιατική β) σημαίνω + ειδική πρόταση	Φανερώνω κάτι Δείχνω ότι

	κλπ	
--	-----	--

2. **Μίμηση ρόλου:** Είσαι αγγελιαφόρος και αναγγέλλεις την άφιξη του αθηναϊκού στόλου προσπαθώντας να προειδοποιήσεις για τις ενδεχόμενες συνέπειες.

Κοινή εργασία (για όλες τις ομάδες): Θάρρος ή θράσος: Δειλοί ή Συνετοί:

«Ο εμφύλιος πόλεμος, λοιπόν, μεταδόθηκε από πολιτεία σε πολιτεία. Κι όσες πολιτείες έμειναν τελευταίες, έχοντας μάθει τι είχε γίνει αλλού, προσπαθούσαν να υπερβάλουν σ' επινοητικότητα, σε ύπουλα μέσα και σε ανήκουστες εκδικήσεις. Για να δικαιολογήσουνε τις πράξεις τους άλλαζαν ακόμα και τη σημασία των λέξεων. **Η παράλογη τόλμη θεωρήθηκε ανδρεία και αφοσίωση στο κόμμα, η προσωπική διστακτικότητα θεωρήθηκε δειλία που κρύβεται πίσω από εύλογες προφάσεις και η σωφροσύνη προσωπίδα της ανανδρίας. Η παραφορά θεωρήθηκε ανδρική αρετή, ενώ η τάση να εξετάζονται προσεκτικά όλες οι όψεις ενός ζητήματος θεωρήθηκε πρόφαση για υπεκφυγή.»** (Θουκυδίδη, Ιστορία Γ' 82)

«διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τότε ἔχομεν ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι· ὁ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖεν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γινώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων» (Θουκυδίδη, Επιτάφιος, κ. 40)

Μετάφραση Ελευθ. Βενιζέλου από [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#): «Διότι και κατά τούτο διαφέρομεν τω ὄντι πολύ από τους άλλους, ότι εἴμεθα εξαιρετικῶς τολμηροί εις την δράσιν και συγχρόνως μελετώμεν οι ἴδιοι κατά βάθος ὅσα πρόκειται να επιχειρήσωμεν, ενώ εις τους άλλους αντιθέτως **η μεν ἀμάθεια γεννά θράσος, η δε σκέψις ενδοιασμόν.** Εκείνοι, ἄλλωστε, θα εθεωρούντο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

δικαίως ως έχοντες μεγίστην ευψυχίαν, όσοι, μολονότι έχουν καθαρωτάτην αντίληψιν και των δεινών του πολέμου και των τερπνών της ειρήνης, δεν υποχωρούν εν τούτοις απέναντι των κινδύνων.»

«οἱ δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεῦσαι κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ,..... τῇ δ' ὕστεραία ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας καὶ Βρασίδου παραινούντος, ὡς λέγεται, Ἀλκίδα, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ἐπὶ δὲ τὴν Λευκίμμην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάντες ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς. »

Με βάση τα παραθέματα (Α και Β):

1. Να εξηγήσετε τις έννοιες των λέξεων: «τόλμη, «δειλία», «θράσος», «ενδοιασμός» και να καταγράψετε λέξεις που σημαίνουν φόβο/ δισταγμό και τα αντίθετά τους στα αρχαία ελληνικά.
2. Να εξηγήσετε γράφοντας σε ένα αρχείο Word μία παράγραφο για την ατομία των Πελοποννησίων, όπως τη σχολιάζει ο Θουκυδίδης στο παράθεμα Γ.
3. Να χαρακτηρίσετε τον Βρασίδα και τον Αλκίδα με βάση τις προθέσεις ή επιλογές του.

Υλοποίηση:

Κατά τη Β' Φάση του σεναρίου, οι μαθητές αναζήτησαν στο ιστολόγιο το Β' Φύλλο εργασίας. Το Β' Φύλλο Εργασίας τροποποιήθηκε πάλι ως προς τον αριθμό των ομάδων και των δραστηριοτήτων τις οποίες η κάθε ομάδα έπρεπε να υλοποιήσει. Κατ' ουσίαν, η κάθε μία από τις τρεις πολυάριθμες ομάδες, που προτείνει η συντάκτρια, διαμοιράστηκε σε δύο μέρη. Αναλόγως, διαμοιράστηκαν στις έξι ομάδες οι δραστηριότητες και οι ρόλοι/ ταυτότητες που έπρεπε να υιοθετήσουν οι μαθητές.

1η Ομάδα: Νικητές:

1η δραστηριότητα: Η ομάδα αναζήτησε και συγκέντρωσε λέξεις (ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα) οι οποίες αποδίδουν χαρακτηριστικά, συναισθήματα, ενέργειες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ή κατάσταση νικητή. Το δεύτερο σκέλος της 1ης δραστηριότητας, στο οποίο το ζητούμενο ήταν η δημιουργία ηλεκτρονικού σταυρόλεξου, δεν υλοποιήθηκε.

2η δραστηριότητα: Οι μαθητές κατέγραψαν στο Word αλλά όχι σε μορφή διαγράμματος τις ενέργειες των πολεμίων «ὡς κρατούντων» και εν συνεχεία, παρήγαγαν ένα κείμενο που αφορούσε στον ρόλο και τις ενέργειες των νικητών εν γένει, καθώς, επίσης, και στάσεις νικητών που μοιάζουν παράδοξες ή μη αναμενόμενες.

2η Ομάδα: Ηττημένοι

1η δραστηριότητα: Η ομάδα αναζήτησε και συγκέντρωσε λέξεις (ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα) οι οποίες αποδίδουν χαρακτηριστικά, συναισθήματα, ενέργειες ή κατάσταση ηττημένου. Η καταγραφή, ωστόσο, παρά την οδηγία της διδάσκουσας, έγινε σε υπολογιστικό φύλλο Excell. Το δεύτερο σκέλος της 1ης δραστηριότητας, στο οποίο το ζητούμενο ήταν η δημιουργία ηλεκτρονικού σταυρόλεξου, δεν υλοποιήθηκε.

2η δραστηριότητα: Οι μαθητές υποδυόμενοι το Βρασίδα, παρήγαγαν παραινετικό λόγο προς τους Πελοποννησίους, τον οποία κατέγραψαν και πάλι σε υπολογιστικό φύλλο Excell.

3η Ομάδα: Ο περιδεής δήμος (α)

1η δραστηριότητα: Οι μαθήτριες παρήγαγαν ένα μικρό κείμενο αναφορικά με τη σχέση ισχυρού και αδύναμου, με βάση τα δεδομένα των κεφαλαίων 79-80. Το κείμενο «Η ανάλυση του Θουκυδίδη ως το παράδειγμα της θεωρίας διεθνών σχέσεων» δεν χρησιμοποιήθηκε και πιθανότατα δεν έγινε κατανοητό από τις μαθήτριες.

2η δραστηριότητα: Οι μαθήτριες δεν έφτιαξαν τον πίνακα με τις δύο στήλες στο Word, ωστόσο, κατέγραψαν στο Word τις φοβίες όλων των πλευρών και τους τρόπους αντιμετώπισής τους κάπως συγκεχυμένα. Επιπροσθέτως, υποστήριξαν και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

εξήγησαν την απάντησή τους προβάλλοντας πολυτροπικό υλικό κατά την ώρα της παρουσίασης.

4η Ομάδα: Ο περιδεής δήμος (β)

1η δραστηριότητα: Οι μαθητές παρήγαγαν ένα μικρό κείμενο συγκρίνοντας τη συμπεριφορά που επιδεικνύουν οι Αθηναίοι, όταν ηττώνται, σε αντίθεση με τους Πελοποννησίους. Η καταγραφή του κειμένου έγινε σε υπολογιστικό φύλλο Excell, παρά την οδηγία της διδάσκουσας να χρησιμοποιηθεί κειμενογράφος.

2η δραστηριότητα: Οι μαθητές αναζήτησαν και εντόπισαν λέξεις (ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα, επιρρήματα) της αρχαίας ελληνικής και της νέας ελληνικής γλώσσας που σημαίνουν φόβο. Η καταγραφή και η μορφοποίηση που ζητούνται περαιτέρω δεν υλοποιήθηκαν.

5η Ομάδα: Οι φρυκτωρίες (α)

1η δραστηριότητα: Οι μαθητές παρήγαγαν πολυτροπικό υλικό χρησιμοποιώντας Power Point και παρουσίασαν ιστορικές πληροφορίες με εικόνες, βίντεο και λόγο για τις φρυκτωρίες, για τον τρόπο λειτουργίας τους, τη χρονική τους προέλευση και τη σταδιακή εξέλιξη των επικοινωνιών από την αρχαιότητα ως σήμερα.

2η δραστηριότητα: Οι μαθητές έφτιαξαν ένα χάρτη χρησιμοποιώντας το Google.Map και σημάδευαν σε αυτόν τα σημεία στα οποία είχαν τοποθετήσει οι Πελοποννήσιοι φρυκτούς και έμαθαν για την άφιξη του αθηναϊκού στόλου από τη Λευκάδα.

6η Ομάδα: Οι φρυκτωρίες (β)

1η δραστηριότητα: Οι μαθήτριες δημιούργησαν έναν κατάλογο με ρήματα της αρχαίας ελληνικής που δηλώνουν αναγγελία και πληροφόρηση. Δεν χρησιμοποίησαν, ωστόσο, το ψηφιακό ηλεκτρονικό λεξικό, αλλά λεξικό σε έντυπη μορφή, το οποίο αναζήτησαν στη σχολική βιβλιοθήκη.

2η δραστηριότητα: Οι μαθήτριες παρήγαγαν και παρουσίασαν μικρής έκτασης κείμενο, υποδυόμενες τον ρόλο αγγελιοφόρου ο οποίος αναγγέλλει την άφιξη του αθηναϊκού στόλου και προειδοποιεί για τις ενδεχόμενες συνέπειες.

Τελική Φάση:

Παρουσίαση των εργασιών στην ολομέλεια της τάξης (1 διδακτική ώρα στην αίθουσα προβολών)

ΣΤ ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα Φύλλα Εργασίας παρατίθενται στο πεδίο Διδακτική πορεία / στάδια /φάσεις, όπου και σχολιάζονται οι αλλαγές που η διδάσκουσα έκανε στα Φύλλα του συνταγμένου σεναρίου, και δίνονται οι παρατηρήσεις από την εφαρμογή τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

-

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η εφαρμογή του παρόντος σεναρίου υπήρξε μία εξαιρετική εμπειρία και για τη διδάσκουσα αλλά, κατά γενική ομολογία, και για το σύνολο των μαθητών/μαθητριών. Ανέκυψαν, ωστόσο ορισμένες δυσκολίες. Καταρχάς, ο μεγάλος αριθμός των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν τα Φύλλα Εργασίας λειτουργικά και πρακτικά δεν είναι δυνατό να υλοποιηθεί στο πλαίσιο των διδακτικών ωρών που προβλέπονται για την εφαρμογή του. Επισημαίνεται ότι όλες οι διδακτικές ώρες που χρησιμοποιήθηκαν για την εφαρμογή του σεναρίου ήταν οι πρώτες και οι έβδομες ώρες του ωρολογίου προγράμματος. Ένα άλλο ζήτημα που εντοπίστηκε είναι ο περιορισμένος ψηφιακός γραμματισμός των μαθητών. Οι περισσότερες δραστηριότητες προϋποθέτουν τη χρήση λογισμικού και εφαρμογών την οποία οι μαθητές δεν γνωρίζουν. Το πρόβλημα δεν ήταν η εγκατάσταση του λογισμικού αλλά οι λεπτομέρειες χρήσης του.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βερτσέτης, Αθ. 2003. *Διδακτική της Αρχαίας Γραμματείας*, τόμος Β'. Αθήνα: Αθ.

Βερτσέτης.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

Κυνηγός, Χ. 2002. «Νέες Πρακτικές με Νέα Εργαλεία στην Τάξη: Κατάρτιση επιμορφωτών για τη δημιουργία κοινοτήτων αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών στο σχολείο». Στο *Νοητικά Εργαλεία και Πληροφοριακά Μέσα. Παιδαγωγική Αξιοποίηση της Σύγχρονης Τεχνολογίας για τη Μετεξέλιξη της Εκπαιδευτικής Πρακτικής*, επιμ. Χ. Κυνηγός & Ε. Δημαράκη. Αθήνα: Καστανιώτης, 27-53.

Romilly, J. de. 2000.. *Ο Θουκυδίδης και ο Αθηναϊκός μπερραλισμός*. Μτφρ.: Λύντια Στεφάνου. αθήνα: Εκδ. Παπαδήμα.

Φουντοπούλου, Μ.- Ζ. 2006. «Αρχές Μάθησης και καλλιέργεια της κριτικής σκέψης: εφαρμογή στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών». Στο *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, 3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: «Κριτική, Δημιουργική, Διαλεκτική Σκέψη στην Εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη»*. Αθήνα: Ατραπός, 58-73.

http://www.elliepek.gr/documents/3o_synedrio_eisigiseis/fountopoulou.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Θουκυδίδη, «Επιτάφιος», 2 40: *διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι· ὁ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖεν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γινώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων*

Μετάφραση Ελευθ. Βενιζέλου από [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#): Διότι και κατά τούτο διαφέρομεν τω ὄντι πολύ από τους άλλους, ότι εἴμεθα εξαιρετικῶς τολμηροί εις την δράσιν και συγχρόνως μελετώμεν οι ἴδιοι κατά βάθος ὅσα πρόκειται να επιχειρήσωμεν, ενώ εις τους άλλους αντιθέτως η μεν

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αμάθεια γεννά θράσος, η δε σκέψις ενδοιασμόν. Εκείνοι, άλλωστε, θα εθεωρούντο δικαίως ως έχοντες μεγίστην ευψυχίαν, όσοι, μολονότι έχουν καθαρωτάτην αντίληψιν και των δεινών του πολέμου και των τερπνών της ειρήνης, δεν υποχωρούν εν τούτοις απέναντι των κινδύνων.

Θουκυδίδη «Ιστορία» 3. 82: Ο εμφύλιος πόλεμος, λοιπόν, μεταδόθηκε από πολιτεία σε πολιτεία. Κι όσες πολιτείες έμειναν τελευταίες, έχοντας μάθει τι είχε γίνει αλλού, προσπαθούσαν να υπερβάλουν σ' επινοητικότητα, σε ύπουλα μέσα και σε ανήκουστες εκδικήσεις. Για να δικαιολογήσουνε τις πράξεις τους άλλαζαν ακόμα και τη σημασία των λέξεων. Η παράλογη τόλμη θεωρήθηκε ανδρεία και αφοσίωση στο κόμμα, η προσωπική διστακτικότητα θεωρήθηκε δειλία που κρύβεται πίσω από εύλογες προφάσεις και η σωφροσύνη προσωπίδα της ανανδρίας. Η παραφορά θεωρήθηκε ανδρική αρετή, ενώ η τάση να εξετάζονται προσεκτικά όλες οι όψεις ενός ζητήματος θεωρήθηκε πρόφαση για υπεκφυγή.

«Η ανάλυση του Θουκυδίδη ως το παράδειγμα της θεωρίας διεθνών σχέσεων: Ενώ δηλαδή ο Θουκυδίδης περιγραφικά και πραγματολογικά θεμελιωμένα παρατηρεί ότι σε ένα κρατοκεντρικό σύστημα όπου υπάρχουν αίτια πολέμου «ο ισχυρός επιβάλλει ότι του επιτρέπει η δύναμή του και ο αδύναμος υποχωρεί και προσαρμόζεται», πολλοί στηριγμένοι σε μοντερνιστικές δαρβινιστικές νοηματοδοτήσεις της πολιτικής στηρίζουν τις πολιτικές τους πράξεις στην αντεστραμμένη ρήση «οι ισχυρός πρέπει να επιβάλλει ότι του επιτρέπει η δύναμή του και ο αδύναμος πρέπει να προσαρμόζεται».

Ήφαιστος, Π. [«Η ανάλυση του Θουκυδίδη ως το παράδειγμα της θεωρίας διεθνών σχέσεων».](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ